

Člověk si přece musí hrát

Že svět není černobílý, ale naopak pestrý paletou barev, dokazuje herec a hráč na kontrabas Pavol Smolárik jak v hudebně-divadelních, loutkových i neloutkových inscenacích pro batolata i pro dospělé, ale také v prožitkových inscenacích s edukativním a sociálním přesahem nebo při výjimečných příležitostech a zkušenostech, kdy může hrdě, přesto velmi pokorně „obléct“ klaunský nos. Říká totiž mimo jiné, že *umělci na volných nohou chtě nechtě nezbyvá nic jiného než se co nejvíce rozptýlit, rozpřáhnout a příležitosti spíše vítat než odmítat.*

© ROZHOVOR: SARAH SLAVÍČKOVÁ

Kdy vás poprvé divadlo upoutalo a okouzlo a co bylo impulsem pro přihlášení na KALD DAMU? Byly pro vás i jednou z motivací loutky a práce s nimi?

Divadlo mě začalo okouzlovat až poté, co jsem se k němu nahodile dostal. Vlastně jsem k němu byl intenzivně dotlačen silou a kouzlem osobnosti svých spolužáků na gymnáziu v Bratislavě. Asi jsem projevoval jisté vlastnosti, které se pro divadlo hodily – třeba humor. Spíš jsem chtěl být velvyslancem v Itálii nebo slovenským prezidentem. Na VŠMU

v Bratislavě ani na muzikál na JAMU jsem přijat nebyl a při pohledu dál na západ se jevila jako schůdná možnost pražská DAMU. Jenomže tam moje máma z pevné linky z práce zavolala až ve chvíli, kdy bylo na podání přihlášky pozdě. Tak jí paní Nohová ze sekretariátu KALDu řekla, že zkoušky jsou dost podobné jako na zmíněné dva obory a ať to zkusíme. A Miroslav Krobot mě vzal. Tak nás bylo osm – ze Slovenska dva, já a Martina Slúková, kterou tímto srdečně zdravím. Vlastně všechny! Omlouvám se všem loutkám světa, ale ty motivací k přihlášce

na DAMU žel nebyly a myslím, že ani dodnes do velké míry nejsou. A přitom jsou tak jedinečné.

Zdá se mi, že je celý váš život skrz naskrz propletený divadlem neloutkovým i loutkovým, hudbou a filmem, což ukazuje váš neuvěřitelný rozptyl, rozhled a talent napříč mnoha obory. Jak se dokážete na konkrétní druhy umění i rozličné žánry adaptovat a být tak čínorodý? Co vás pohání a motivuje?

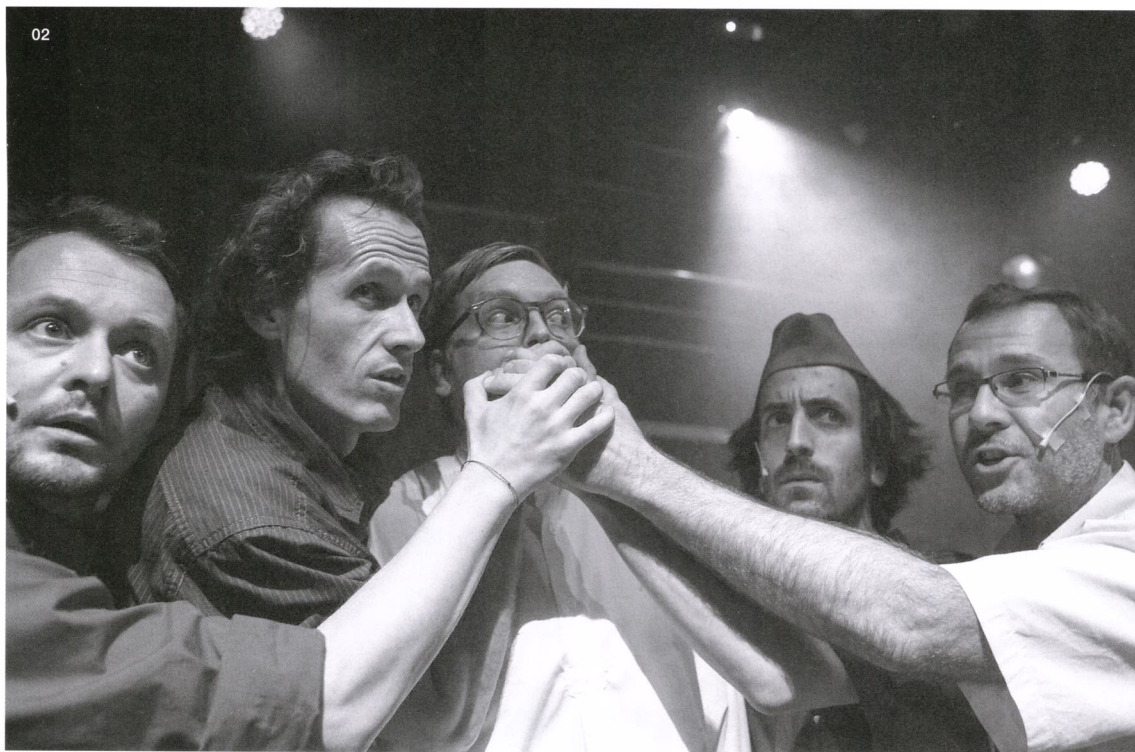
Váš popis mé osoby zní poměrně velkolepě, ale ono to tak unikátní

asi nebude. Umělci na volných nohou chtě nechtě nezbyvá nic jiného než se co nejvíce rozptýlit, rozpřáhnout a příležitosti spíše vítat než odmítat. Na druhou stranu musím přiznat, že mě v oblasti divadla a hudby provází jakési profesní štěstí. Jsem také nesmírně vděčný svým úžasným a inspirativním kolegům a přátelům, s nimiž mohu svobodně a s radostí tvořit. Ti mě pohání a motivují ze všeho nejvíc.

Když se bavíme o vašem uměleckém rozkročení – co vás ze zmíněného nejvíce baví? Loutky, činohra, film? Divadlo pro dětského či dospělého diváka?

Baví mě právě ta pestrost a možnost hrát klidně i třikrát během jednoho dne – ráno pro batolata odpoledne pro starší děti s jejich dospělým doprovodem a večer třeba hudebně-divadelně-objektový kabaret pro dospělé publikum. Ve filmu takovou pestrost nezažívám a asi mě ani tak moc neláká. Rozpor mezi úmorným zdlouhavým a „technickým“ natáčením, a poté jako by suverénním iluzivním a autentickým výsledkem mi připadá něja podivný, přestože filmy mám jak divák moc rád. Třeba odpolední klubová projekce ve skoro prázdném sále je fajn.

Jste mimo jiné také spoluzakladatelem Divadla Letí. Co vedlo k jeho založení?

Vedla k němu láska a nadšení zakládajících, řečeno s mírným a zdravým sentimentem. Spolu nám bylo dobře a s panem Krobotem taky. Naše sezóna v Disku byla trochu jiná, než bývalo do té doby zvykem. Myslím tím výběr, množství i styl produkcí. Také přišel Marián Amsler jako režisér, Dan Příbyl jako dramaturg a Lenka Stárková jako produkční a zrodu dodnes stále v něčem nezaměnitelného a specifického divadla už nic nebránilo v cestě. Jistá očekávání však možná byla přehnaná a naivní, a proto soubor nevydržel dlouho, ale jsem nesmírně rád, že hlavní myšlenka a charakter divadla mu víceméně zůstaly.

Stál jste také u vzniku souborů Boca Loca Lab a Fekete Seretlek, které vedou dva velmi charismatičtí a talentovaní muži – Jiří Adámek a Matija Solce. Propojení hudby a herecké či loutkové akce do významotvorné, a navíc uším lahodící symbiózy zdá se být totiž i vaší doménou. Jaká je práce s nimi a jak moc vás tyto osobnosti ovlivnily?

Matija i Jiří jsou velcí inspirátoři a muži nesmírně houževnatí a divadlu i hudebnosti oddaní. Propojení hudby a divadla není nic objevného, ale způsob, jakým to oba dělají, je velmi originální, mně velmi blízký a se mnou rezonující. Nad mírou, kterou mě

ovlivnili, jsem se nikdy detailně nezamýšlel, ale asi bude značná. Vždy se upřímně těším na další spolupráci s nimi, protože jsou to osobnosti neustále hledající a otevřené a mají velkou odvahu nabízet něco, co nemusí být automaticky zárukou velkého úspěchu a strhávání pozornosti „běžného“ diváka. Vždy je za jejich projekty a inscenacemi velmi promyšlená a poctivá práce. Vůbec bych si nepomyslel, že jsou si oba ve vši té rozdílnosti vlastně tak podobní...

Nyní jste na volné noze. Na čem pracujete a co vás osobně inspiruje?

Právě zkouším s Jiřím Adámkem v Komedii inscenaci *100 nejkrásnějších českých básní*, která by měla mít premiéru v dubnu, a s Matijou a „feketáky“ pozvolna chystáme rozsáhlejší mezinárodní projekt inspirovaný objekty a designem, kde ale také nebude nůze o loutku a hudbu. Navíc s *Fekete Seretlek* v dubnu oslavíme 15 let od založení! Angažmá momentálně nemám, ale je mi velkým potěšením, že mohu často tvořit v Divadle Minor, které je pro mě jistou základnou. Mám pocit, že Minor je v současné době se svou nabídkou, prostředím a kvalitními tvůrci, v čele s ředitelem Zdeňkem Pecháčkem, takovým malým fenoménem a je hezké být trochu u toho.

Kromě toho jste také členem Fóra pro prožitkové vzdělávání. Na jakých projektech zde pracujete a jakou v nich plníte funkci – jste spolutvůrcem, hercem?

Prožitkové vzdělání je úžasný způsob, jak prostřednictvím hry a emoce kvalitně a nenápadně zasadit důležité informace do hlav rozjitřených studentů. Vždy nás znovu překvapí, jak metoda funguje v praxi a jak široké by mohly být další možnosti jejího využití. Naše nejhranější inscenace nese téma kyberšikany, a to mluví samo za sebe... Často se na vzniku inscenací podílí herci i jako spolutvůrci. Důležitá je autenticita, reálný základ příběhů a suverénní interpretace. Samozřejmě když pak do hry vstoupí studenti, jsou oni ti, kdo ji můžou a mají zcela proměnit na základě svých zkušeností a záměrů. Při vzniku si necháváme poradit a inspirujeme se také odborníky z jednotlivých oblastí podle tématu. Rád bych hrál s Fórem častěji, ale vzhledem k dopoledním časům se mi prožitkové vzdělávací projekty kryjí s jinými představeními a zkouškami. Jedná se totiž o formu, u níž má člověk důležitý pocit smysluplnosti, okamžitou reakci a zpětnou vazbu v diskusí s dětským divákem.

Využíváte ve Fóru loutky?

Loutky v našich představeních nevyužíváme. Mají sice úžasný dar znakovosti a zkratky, ale pro náš účel se, myslím, moc nehodí. U mladších dětí by možná dával větší smysl, ale pro ty zase téměř nehrajeme, a témata jako mediální gramotnost nebo kyberšikana příliš prostoru pro loutku nenabízí. Neříkám, že je to nemožné, ale pocitově rozumím tomu, proč jsme je do našich projektů nepojili.

Co pro vás osobně loutka znamená, jak ji vnímáte a využíváte? Na sociální síti jsem našla fotografii, kde hrajete kdesi v zahraničí s loutkou venku dětem.

Jak jsem už zmínil, považuji loutku za velmi silnou formu kvůli její znakovosti, zkratce a nadsázce. Velmi snadno se umí zavrtat člověku pod kůži, získat si jeho přízeň a tím vyvolat silnou emoci. Dalším kouzlem je výjimečný vztah vodiče a loutky což můžeme sledovat například v mnoha Matijových inscenacích. Také je na loutce fascinující to, že se jí může stát v podstatě cokoliv a kdykoliv. Zmíněná fotka pochází z uprchlického tábora v Srbsku. To jsou přesně chvíle, kdy pro loutku můžou přijít velké okamžiky, o fenoménu klaunského nosu nemluví Úplná nádhera.

Kam a jak často s loutkou jezdíte? Jedná se o inscenace, nebo spíš workshopy?

V Srbsku se jednalo o mou osobní jednorázovou iniciativu, ale s inscenacemi Fekete Seretlek v režii Matiji Solce, kde je loutek i objektů mnoho, se do zahraničí dostáváme poměrně často. Takové výjezdy nás velmi baví a obohacují, jelikož máme šanci vidět i zahraniční loutkáře a různé alternativní divadelní formy. V minulém roce jsme měli tu čest zahrát si na největším loutkářském festivalu na světě ve francouzském Charleville-Mézières, kam jsme byli vybráni do hlavního programu. Při takových příležitostech pak člověk zažije opravdu všechno možné i téměř nemožné.

Ještě se vrátím k fenoménu divadla fórum. Jak jste se

03

K němu dostal a proč jste u něj nakonec zůstal?

K *divadlu fórum* jsem se dostal náhodou – kolegové z Minoru hledali posilu do týmu. Později se zformovala stálejší skupina, z níž Jitka Andrlíková vytvořila právě zmíněné Fórum pro prožitkové vzdělávání. Jitka vůbec dělá pro organizaci velmi obětavou a časově i psychicky náročnou práci, bez ní by Fórum nebylo.

Jsou nějací tvůrci či herci, nebo i skupiny a organizace, které zatím nebyly zmíněny a s nimiž ve volném čase tvoříte a podobně přemýšlíte? Třeba spolužáci z KALD, nebo zkrátka vaši přátelé z umělecké obce?

Je skvělé, že se s některými ze svých spolužáků mohu stále aktivně i profesně setkávat. S Pavlínkou Štorkovou v inscenaci *Olga aneb Horror z Hrádečku* v Divadle Letí, s Ríšou Fialou při hraní pro batolata v inscenaci *Moment!* či s Aničkou Bubníkovou poměrně často v Minoru i ve Fekete Seretlek. V minulých letech mě těšilo hostování v Dejvickém divadle a v současnosti mi dělá radost Bowieho *Lazarus* v Komedii v režii Mariána Amslera, kterého znám ještě z bratislavského dramataku. V inscenaci mám velmi specifickou roli, ve které se pěvecky, herecky i pohybově „vyblbnu“. V souvislosti s loutkami a také s Fekete Seretlek bych chtěl ještě zmínit Studio Damúza, které má pod svou střechou velké množství velmi

inspirativních loutkových inscenací a projektů, spolupracuje se studenty a absolventy KALD, vymyslelo první český batolecí festival a vůbec tady rozvíjí tento opomíjený žánr. Do toho ještě zcela profesionálně a úspěšně produkuje inscenace *Kar* a *Rat* Fekete Seretlek.

V čem podle vás spočívá smysl loutkového, nebo i neloutkového divadla a co by divákovi mělo přinášet?

Je nesmírně důležité mít možnost na věci kolem nás nahlédnout zničehonic úplně jinak.

Uvidět známý obraz v odraze. Přijít a smát se, odejít a brečet, být rozezlen a naštván. Odcházet nakopnut a motivován. Je to zkrátka hra a člověk si přece musí hrát.

Pavol Smolárik

Absolvent herectví na KALD DAMU. Hraje v loutkovém i neloutkovém divadle a epizodní role ve filmech. Působí např. v Dejvickém divadle, Divadle Letí, Divadle Minor či Divadle Komedie. Je spoluzakladatelem Divadla Letí, souboru Boca Loca Lab a Fekete Seretlek. Je také členem Fóra pro prožitkové vzdělávání, Studia Damúza a věnuje se tvorbě tzv. prožitkových inscenací a projektů s edukativním a sociálním přesahem.

Foto

- 01 Olga (Horror z Hrádečku) 2016, Divadlo Letí – archiv souboru
- 02 Záhada hlavolamu (2017), Divadlo Minor – archiv divadla
- 03 Kar (2016), Fekete Seretlek a Studio Damúza – archiv diva
- 04 Pavol Smolárik hraje v Srbsku (nedatováno) – Petr Starý

A Human has to Play

An interview with actor and musician Pavol Smolárik which focuses on experience theatre and his work for the Forum for Experience Education. Pavol Smolárik talks about his projects in Minor Theatre as well as his independent work in a refugee camp in Serbia. He also discusses his approach to the puppet, mainly in relation to his work in the Fekete Seretlek group, and his diverse, but inspiring theatre career in puppet and live actor theatre (Divadlo Komedie, Divadlo Letí, Divadlo Minor and Dejvické divadlo).

